

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Διαφορές της καθημερινότητας σε Ελλάδα και Ιαπωνία

Το παρακάτω κείμενο αποτελεί απόσπασμα από άρθρο του Θέμη Κατσιμίχα που δημοσιεύτηκε στο ιστολόγιο www.huffingtonpost.gr/themis-katsimichas/_4511_b_9407868.html.

Η Ιαπωνία είναι ίσως η πιο «Δυτική» από τις χώρες της Ανατολικής Ασίας και κατά συνέπεια η καθημερινότητα των πολιτών της μοιάζει σε αρκετά σημεία με τη ζωή στη Δύση. Ωστόσο, όπως συμβαίνει με όλους τους πολιτισμούς, υπάρχουν πολλά ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της ιαπωνικής καθημερινότητας που δεν τα βρίσκουμε εύκολα αλλού. Ειδικότερα, ο κατάλογος των διαφορών με την Ελλάδα είναι μακρύς, γεμάτος μικρές και μεγάλες, αστείες, περίεργες ή και εξοργιστικές διαφορές, άλλοτε προς το καλύτερο και άλλοτε προς το χειρότερο. Ιδού τα πιο τρανταχτά παραδείγματα:

Παρακαλώ βγάλτε τα παπούτσια σας! Στην Ιαπωνία κανείς μα κανείς δεν φοράει παπούτσια μέσα στο σπίτι και όλοι τα βγάζουν στην είσοδο. Πρόκειται για ένα μέτρο υγιεινής και καθαριότητας που τηρείται ευλαβικά και παντού. Τα περισσότερα ιαπωνικά σπίτια έχουν το πάτωμα υπερυψωμένο σε σχέση με τον χώρο μπροστά από την είσοδο, ώστε κάποιος να αφαιρεί τα παπούτσια του στον χώρο αυτό και στη συνέχεια να πατά με τις κάλτσες ή με παντόφλες στο εσωτερικό της οικίας. Το μέτρο αυτό τηρείται ακόμα και σε πολλά γραφεία, ιατρεία, εστιατόρια, καθώς και στα σχολεία, όπου οι μαθητές έχουν άλλα παπούτσια για να πηγαίνουν στο σχολείο και άλλα για να κυκλοφορούν μέσα σ' αυτό!

Καλώς ήλθατε, περάστε! Αν και η ευγένεια στην εξυπηρέτηση δεν λείπει -σε γενικές γραμμές- από τη χώρα μας, στην Ιαπωνία το επίπεδο εξυπηρέτησης σε υπηρεσίες και καταστήματα βρίσκεται σε δυσθεώρητα ύψη. Η ευγένεια ξεχειλίζει από παντού και απευθύνεται προς όλους ανεξαιρέτως· είτε μπει σ' ένα κατάστημα ο Κώστας από το Διακοφτό είτε η Βασίλισσα Ελισάβετ της Αγγλίας, η αντιμετώπιση είναι η ίδια. Οι υπάλληλοι θα σε καλωσορίσουν, θα χρησιμοποιήσουν την πιο ευγενική μορφή του προφορικού λόγου, για να σου μιλήσουν, και στο τέλος θα σου φέρουν τα προϊόντα που αγόρασες μέχρι την έξοδο, όπου θα στα παραδώσουν, θα σε ευχαριστήσουν για την επίσκεψή σου και θα υποκλιθούν μέχρι το πάτωμα ως ένδειξη ευγνωμοσύνης που προτίμησες το κατάστημά τους. Στα εστιατόρια, οι σερβιτόροι συνήθως γονατίζουν, για να πάρουν παραγγελία (ένδειξη σεβασμού στον πελάτη που κάθεται και βρίσκεται χαμηλότερα από τον όρθιο σερβιτόρο),

πληρώνεις όχι στο τραπέζι, αλλά σε ταμείο δίπλα στην έξοδο και το φιλοδώρημα είναι άγνωστη λέξη, καθώς δεν υπάρχει τέτοιο έθιμο στη χώρα.

Μας συγχωρείτε, το τρένο θα αργήσει 17 δευτερόλεπτα. Τα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς στις μεγάλες ιαπωνικές πόλεις είναι πεντακάθαρα, τελείως ακριβή στην ώρα τους και τα οδηγούν υπάλληλοι που φοράνε κοστούμι, γραβάτα (οι άντρες) και λευκά γάντια, οι οποίοι μιλάνε μέσω μικροφώνου στους επιβάτες, ανακοινώνοντας στάσεις ή δίνοντας διάφορες οδηγίες. Οι Ιάπωνες κινούνται κατ' εξοχήν με αυτά εντός των πόλεων, βασιζόμενοι στην ασφάλεια, την ευκολία πρόσβασης, την άνεση (εκτός των ωρών αιχμής) και την απόλυτη αξιοπιστία τους. Τις σπάνιες φορές που το τρένο θα αργήσει (π.χ. επειδή κάποιος έπεσε στις γραμμές από απροσεξία ή για να αυτοκτονήσει), οι υπάλληλοι στους σταθμούς και μέσα στο συρμό ενημερώνουν συνεχώς, ζητάνε εκατό φορές συγγνώμη για την ταλαιπωρία και, όταν φτάσεις στον προορισμό σου, λαμβάνεις από το γραφείο του σταθμάρχη γραπτή βεβαίωση ότι η αργοπορία σου οφείλεται σε καθυστέρηση του τρένου. Αν η λειτουργία της γραμμής διακοπεί για απροσδιόριστο χρονικό διάστημα, λαμβάνεις κουπόνι δωρεάν μετεπιβίβασης και μετακίνησης με τρένο άλλης εταιρείας.

Αυτές ήταν μερικές χαρακτηριστικές διαφορές στην καθημερινότητα Ελλάδας και Ιαπωνίας. Επιφυλασσόμαστε να επανέλθουμε στο μέλλον με κάμποσα παραδείγματα ακόμα.

A3. Ποιο από τα στιγμιότυπα της ιαπωνικής καθημερινότητας, όπως περιγράφονται στο κείμενο, σου έκανε περισσότερη εντύπωση και γιατί; Μπορείς να το συγκρίνεις με κάτι αντίστοιχο από τη ζωή στην Ελλάδα; Να γράψεις ένα σχετικό άρθρο (200-250 λέξεων) που θα δημοσιευτεί σε ταξιδιωτικό περιοδικό.

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΕΛΥΤΗΣ (1911-1996)

Ο ήλιος ο Ηλιάτορας

Το παρακάτω ποίημα αποτελεί απόσπασμα από την ομώνυμη ποιητική συλλογή (Ικαρος, 2002).

ΑΦΗΓΗΤΗΣ

Ο ήλιος ο ηλιάτορας

1

Ο πετροπαιχνιδιάτορας

από την άκρη των ακρώ

κατηφοράει στο Ταίναρο¹
φωτιά 'ναι το πηγούνι του 5
χρυσάφι το πιρούνι του.

Ο ΗΛΙΟΣ

Ε σεις στεριές και θάλασσες
τ' αμπέλια και οι χρυσές ελιές
ακούτε τα χαμπέρια μου
μέσα στα μεσημέρια μου 10

«Σ' όλους τους τόπους κι αν γυρνώ
μόνον ετούτον αγαπώ!»

Από τη μέση του γκρεμού
στη μέση του άλλου πέλαγου
κόκκινα κίτρινα σπαρτά 15
νερά πράσινα κι άπατα².

«Σ' όλους τους τόπους κι αν γυρνώ
μόνον ετούτον αγαπώ!»

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα. Να καταγράψεις την απάντησή σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Ποια είναι η πατρίδα του ήλιου στο ποίημα και με βάση ποια χαρακτηριστικά της δηλώνει ότι την αγαπάει; Εσύ ποια συναισθήματα τρέφεις απέναντι στη χώρα ή στον τόπο που θεωρείς πατρίδα σου;

2. Γράψε εσύ ένα δικό σου κείμενο (ποιητικό ή πεζό), στο οποίο ο πρωταγωνιστής (εσύ ή ένα φανταστικό πρόσωπο) να περιγράφει την πατρίδα του.

Μονάδες 25

1Το ακρωτήριο στο άκρο της Πελοποννήσου
2Πολύ βαθιά